

Uzasadnienie

I. Część ogólna

Od dnia wejścia w życie ustawy o rzeczach znalezionych minęło 9 lat.¹ Doświadczenia stosowania przepisów tej ustawy dają asumpt do podjęcia prób podsumowania i oceny ich funkcjonowania. Do końca 2023 r. ustawa o rzeczach znalezionych była zmieniana tylko dwa razy, przy czym dokonywane zmiany miały charakter wyłącznie punktowy. W celu realizacji zadania w zakresie analizy funkcjonowania ustawy o rzeczach znalezionych został opracowany przez p. dr. W. Borysiaka na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości raport dot. oceny funkcjonowania ustaw w praktyce.²

Prace nad raportem trwały do września 2023 r. Zawiera on analizę 131 pisemnych odpowiedzi starostw powiatowych wykonujących zadania związane z prowadzeniem na podstawie ustawy postępowań w sprawach odbierania zawiadomień o znalezieniu rzeczy, przyjmowania i przechowywania rzeczy znalezionych oraz poszukiwania osób uprawnionych do odbioru, w tym 101 odpowiedzi ze starostw powiatowych oraz 30 z urzędów miast na prawach powiatu.

W raporcie wymienione zostały m. in. następujące postulaty *de lege ferenda*:

W art. 5 ust. 1 ustawy wskazano, że znalazca rzeczy, który nie zna osoby uprawnionej do jej odbioru lub nie zna jej miejsca pobytu, niezwłocznie zawiadamia o znalezieniu rzeczy starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub starostę właściwego ze względu na miejsce jej znalezienia. Zazwyczaj osoba, która zgubiła rzecz, podejmuje poszukiwania w obrębie miejsca, gdzie rzecz zagubiła. Postuluje się w przepisie wyraźne wskazanie, że właściwe jest biuro rzeczy znalezionych miejsca położenia rzeczy.

W kilku pismach wskazano na konieczność rozważenia możliwości podwyższenia wskazanej minimalnej wartości przyjmowanych przez właściwego starostę rzeczy znalezionych. Wskazuje się, m. in. że obecnie kwota ta „jest bardzo mała”. Określona w art. 5 ust. 3 oraz w art. 12 ust. 4 ustawy wartość rzeczy znalezionej, która może być przyjęta przez

¹ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. z 2023 poz. 501) weszła w życie w dniu 21 czerwca 2015 r.

² „Przedmiotem niniejszego badania jest analiza umożliwiająca odpowiedź na pytanie o zasadność i optymalny sposób uregulowania w polskim prawie cywilnym zagadnień związanych z ustawą o rzeczach znalezionych”. (Raport, str. 10). Należy jednak zwrócić uwagę, że w świetle okoliczności, że przepisy ustawy regulują obecnie wyłącznie postępowanie z rzeczą znalezioną z udziałem właściwego starosty, a normy dotyczące przejścia własności rzeczy znalezionej znajdują się w innej ustawie (w Kodeksie cywilnym), można postawić tezę, że ustawa o rzeczach znalezionych należy do materii prawa administracyjnego.

starostę (100 zł), nie podlegała bowiem aktualizacji do realnej wartości pieniądza od chwili wejścia w życie ustawy. Przy tak niskiej wartości często trudno jest ocenić, jaką rzeczywiście wartość ma rzecz znaleziona.

Jednym z najpoważniejszych problemów pojawiających się na tle ustawy jest kwestia postępowania ze znalezionymi dokumentami zawierającymi dane osobowe, w tym elektronicznymi nośnikami danych. Obowiązujący reżim ochrony danych osobowych³ w zasadzie wyklucza możliwość nabycia przez znalazcę nośnika danych wraz z zapisanymi na tym nośniku dokumentami zawierającymi dane osobowe. Przedłożone postulaty *de lege ferenda* w tym zakresie przewidują m. in. rozwiązanie umożliwiające przejście własności znalezionych dokumentów zawierających dane osobowe na właściwy powiat, a następnie utylizację rzeczy znalezionej pod warunkiem nieodebrania rzeczy przez uprawnionego do końca okresu przechowywania rzeczy.

Wskazano na konieczność uzupełnienia art. 7 ust. 2 o sposób postępowania z materiałami niebezpiecznymi, np. butlami z gazem, paralizatorami, miotaczami gazu, sztyletami i innymi ostrymi przedmiotami, pojemnikami zawierającymi nawozy lub substancje toksyczne.

Z zestawienia art. 5 ust. 4 ustawy oraz art. 20 ust. 1 ustawy wynika, że znalazca rzeczy, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy oraz dokumentu wojskowego (w szczególności legitymacji, książeczki lub zaświadczenia wojskowego albo karty powołania) powinien mieć możliwość przekazania jej nie tylko do właściwego starosty, ale również do najbliższej jednostki Żandarmerii Wojskowej.

Wskazuje się, na brak dookreślenia w treści ustawy norm określających zasady współpracy podmiotów publicznych (właściwego starosty, Policji, Żandarmerii Wojskowej) w tym zakresie realizacji celów ustawy, tj. zabezpieczenia rzeczy znalezionej i prowadzenie postępowania poszukiwawczego w sposób gwarantujący zachowanie uprawnień uprawnionego do odbioru rzeczy znalezionej (osoby, która rzecz zgubiła) albo znalazcy rzeczy.

Wskazano na brak uzasadnienia do dublowania dokumentów podlegających sporządzeniu w związku z przyjęciem zawiadomienia o znalezieniu rzeczy, tj. protokołu odebrania zawiadomienia o znalezieniu rzeczy oraz przyjęciu rzeczy oraz poświadczenia przyjęcia

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

zawiadomienia o znalezieniu rzeczy albo znalezieniu oraz przyjęciu rzeczy. Postuluje się w tym zakresie połączenia poświadczenia i protokołu w jeden dokument.

Zaproponowano wprowadzenie jednoznacznego przepisu upoważniającego do zasięgnięcia przez starostę w ramach postępowania poszukiwawczego informacji o danych adresowych osób uprawnionych do odbioru rzeczy.

Zaproponowano zniesienie obowiązku dokonywania ogłoszeń o znalezieniu rzeczy w dzienniku o charakterze ogólnopolskim, ponieważ doświadczenia w tym zakresie wskazują, że ogłoszenia te nie przyczyniają się do odnalezienia osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, a ich publikacja wiąże się z koniecznością ponoszenia wysokich kosztów.

Zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy właściwy starosta wydaje obligatoryjnie znalazcy, który odebrał rzecz, zaświadczenie stwierdzające upływ terminów przechowania rzeczy oraz zawierające informację o wydaniu rzeczy, a także informacje przewidziane w art. 19 ust. 1 ustawy. Ustawa nie reguluje jednak przypadku, gdy rzecz znaleziona nie została oddana staroście a jedynie zawiadomiono starostę o znalezieniu rzeczy, gdyż przechowującym jest znalazca. Ustawa przewiduje bowiem, że tylko niektóre rzeczy muszą być oddane właściwemu staroście, w stosunku do pozostałych istnieje natomiast jedynie uprawnienie do ich przekazania (art. 5 ust. 5 ustawy), chyba że dokonuje tego zarządca budynku, pomieszczenia albo środka transportu publicznego, któremu to rzeczy te zostały oddane (por. art. 7 ust. 1 ustawy). W praktyce oznacza to, że rzeczy inne niż wskazane w wymienionych przepisach nie muszą być oddane staroście, a dla znalazcy, który dopełnił obowiązku zawiadomienia o znalezieniu rzeczy, jednak jej nie przekazał, brak jest podstaw do wydania zaświadczenia stwierdzającego upływ terminów przechowania rzeczy.

W art. 21 przewidziano dla właściwego starosty obowiązek dokonania wpłaty (deponowanie) pieniędzy (po określeniu waluty i nominałów) na rachunek sum depozytowych bez wskazania jednak, czy w przypadku znalezienia pieniędzy w walucie obcej ma to być rachunek sum depozytowych w walucie polskiej, czy w walucie obcej. Wskazuje się przy tym, że starosta zwykle nie prowadzi konta depozytowego w innej walucie niż waluta polska, ponieważ prowadzenie kont depozytowych w różnych, obcych walutach wiązałoby się z koniecznością ponoszenia wysokich kosztów ich prowadzenia, niejednokrotnie przekraczających wartość znalezionych pieniędzy.

Zaproponowano skrócenie terminów wynikających z art. 187 § 1 k.c. do odbioru rzeczy przez osobę uprawnioną (i konsekwentnie nabycia jej własności przez znalazcę) odpowiednio

do 3 miesięcy lub 6 miesięcy (jeżeli doręczono danej osobie wezwanie do odbioru) oraz 6 miesięcy lub roku (jeżeli osoby nie można wezwać do odbioru rzeczy). Jako uzasadnienie wskazano, że w niektórych krajach UE terminy te wynoszą kilka tygodni. Wskazano przy tym, że *de lege lata* w przypadkach, gdy nie ma możliwości wezwania właściciela rzeczy do jej odbioru, biuro rzeczy znalezionych poszukuje właściciela tej rzeczy przez okres 1 roku (co wynika z art. 15 ust. 3 ustawy) zamieszczając w Biuletynie Informacji Publicznej i na tablicy ogłoszeń ogłoszenie o znalezieniu rzeczy i wezwanie do jej odbioru. Zgodnie jednak z art. 187 § 1 Kodeksu cywilnego dopiero po upływie kolejnego roku następuje nabycie własności rzeczy znalezionej przez znalazcę.

Wymienione wnioski z analizy funkcjonowania przepisów ustawy o rzeczach znalezionych oraz przedstawione w raporcie IWS postulaty *de lege ferenda* stanowiły asumpt do opracowania niniejszego projektu ustawy, w którym przewidziano w szczególności następujące rozwiązania:

1. Zmiana definicji „właściwego starosty”, której celem jest przekazanie prowadzenia czynności, których przedmiotem są rzeczy znalezione, do właściwości starosty właściwego ze względu na miejsce znalezienia rzeczy,

2. Podwyższenie limitu wartości rzeczy znalezionej, poniżej którego do określonych rzeczy można nie stosować przepisów ustawy o czynnościach właściwego starosty,

3. Wprowadzenie norm dot. sposobu postępowania z rzeczami znalezionymi będącymi dokumentami zawierającymi dane osobowe,

4. Wprowadzenie przepisów określających sposób postępowania z rzeczami niebezpiecznymi dla życia i zdrowia,

5. Uproszczenia proceduralne oraz doprecyzowania zasad współdziałania organów w zakresie postępowania z rzeczami znalezionymi, w szczególności skrócenie ustawowych terminów poszukiwania osób uprawnionych do odbioru rzeczy oraz przejścia własności rzeczy znalezionej na znalazcę.

Należy ponadto wskazać, że w piśmie Przedsiębiorstwa Państwowego „Porty Lotnicze” z dnia 8 września 2021 r., PPL.T1.T2.TO.TOOT.TOOTQ.07-41.77.2021, zwrócono się z prośbą o rozważenie podjęcia działań zmierzających do wydłużenia wskazanego w art. 7 ust. 1 ustawy terminu na przekazanie rzeczy właściwemu staroście. W piśmie wskazano, że zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy zarządca budynku, w tym m. in. zarządca portu lotniczego, po upływie 3 dni od otrzymania rzeczy znalezionej przekazuje ją właściwemu staroście, chyba że w tym terminie

zgłosi się osoba uprawniona do odbioru rzeczy. Mając jednak na uwadze fakt, że osoby korzystające z terminali niejednokrotnie poszukują zagubionych rzeczy dopiero po powrocie statkiem powietrznym na dany terminal lub też telefonicznie deklarują chęć jej odebrania po powrocie, dotrzymanie przez zarządcę portu lotniczego wskazanego w ustawie terminu dostarczenia rzeczy do miejsca wyznaczonego przez właściwego starostę jest niecelowe, nieefektywne i znacznie utrudnione. W projekcie ustawy przewidziano stosowne rozwiązanie również i w tym zakresie.

II. Część szczegółowa

W **art. 1 pkt 1 lit. a** projekt przewiduje zmianę art. 5 ust. 1 ustawy zawierającego definicję właściwego starosty. Zgodnie z aktualnym brzmieniem tego przepisu w rozumieniu ustawy pojęcie „właściwy starosta” oznacza starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy. Takie brzmienie przepisu z jednej strony ułatwiało znalazcy rzeczy realizację jego obowiązków, tj. zawiadomienia o znalezieniu rzeczy, względnie jej oddania w przypadkach przewidzianych w ustawie, ponieważ mógł on dokonać tego również w miejscu swojego zamieszkania. Z drugiej jednak strony realizacja obowiązków znalazcy u starosty właściwego ze względu na jego zamieszkania skutkuje koniecznością wszczęcia postępowania poszukiwawczego przez tego starostę, również w tych wypadkach, w których jego siedziba znajduje się daleko od miejsca znalezienia rzeczy. W celu rozwiązania tego problemu projekt przewiduje, że właściwym starostą, tj. organem zobowiązanym do prowadzenia postępowania poszukiwawczego w celu odnalezienia osoby uprawnionej do odbioru rzeczy będzie tylko starosta właściwy ze względu na miejsce jej znalezienia. Jednocześnie jednak, w celu utrzymania w przepisach prawa ułatwienia dla znalazcy rzeczy w zakresie realizacji jego obowiązków⁴, przewidziano dodanie ust. 6 w art. 5, zgodnie z którym znalazca może zawiadomić o znalezieniu rzeczy lub oddać rzecz znalezioną staroście właściwemu ze względu na swoje miejsce zamieszkania. W takim przypadku starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy będzie miał obowiązek zawiadomienia o znalezieniu rzeczy starosty właściwego ze względu na miejsce jej znalezienia, a przypadku odebrania rzeczy znalezionej od znalazcy również jej przekazania. Wprowadzenie wymienionych rozwiązań powinno poprawić skuteczność prowadzenia postępowania poszukiwawczego, również w tych przypadkach, w których znalazca z różnych przyczyn nie

⁴ Ich dopełnienie warunkuje nabycie własności rzeczy przez znalazcę, por. art. 187 § 1 zd. 1 kc.

jest w stanie zawiadomić o znalezieniu rzeczy, ew. przedstawić jej do odebrania staroście właściwemu ze względu na miejsce jej znalezienia.

W **art. 1 pkt 1 lit. b** projekt przewiduje zmianę art. 5 ust. 3 ustawy w zakresie określenia kwoty znalezionych pieniędzy, w odniesieniu do której ustaje obowiązek ich oddania właściwemu staroście. Jak wskazano w raporcie IWS, postuluje się aktualizację tej kwoty oznaczonej obecnie w ustawie na 100 zł. W celu zapobieżenia procesowi dezaktualizacji tej kwoty wynikającej ze związanej z upływem czasu deprecjacji pieniądza zaproponowano wprowadzenie mechanizmu waloryzacji tej wartości w oparciu o wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę. Przy określaniu wartości tej kwoty kierowano się stosunkiem obowiązującej wartości 100 zł do minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dniu wejścia w życie ustawy o rzeczach znalezionych (ok. 5%).⁵ Analogiczną zmianę przewidziano w **art. 1 pkt 5** do wprowadzenia konsekwentnie w art. 12 ust. 4 (określenie wartości rzeczy znalezionej, której przyjęcia starosta może odmówić) oraz w art. 15 ust. 3 (określenie wartości rzeczy znalezionej, której przekroczenie powoduje powstanie obowiązku wezwania na tablicy ogłoszeń, o której mowa w art. 14 ustawy, oraz dokonanie ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej).

Artykuł 1 pkt 1 lit. c przewiduje dodanie ust. 3a w art. 5, który będzie stanowił nową regulację w zakresie sposobu postępowania ze znalezionymi dokumentami zawierającymi dane osobowe. Celem ustawy jest podniesienie poziomu ochrony danych osobowych poprzez wprowadzenie obowiązku przekazania dokumentów zawierających takie dane właściwemu staroście, o ile tożsamość albo miejsce pobytu osoby uprawnionej do ich odbioru nie jest znalazcy znana. Dokumenty takie mogą zawierać dane wrażliwe, stąd konieczność wprowadzenia regulacji umożliwiającej przejście kontroli nad takimi dokumentami przez podmiot publiczny w celu niezwłocznego podjęcia czynności z zakresu postępowania poszukiwawczego, a w razie jego bezskuteczności – zniszczenia znalezionego dokumentu. Konieczność zapewnienia ochrony danych osobowych wyłącza możliwość przejścia własności znalezionego dokumentu na znalazcę. Obowiązek znalazcy przekazania znalezionego dokumentu właściwemu staroście będzie dotyczył wszystkich dokumentów, niezależnie od tego, na jakim nośniku został on zapisany (papierowym, elektronicznym). W celu zbadania, czy nośnik elektroniczny zawiera dokument zawierający dane osobowe, starosta ma prawo przeprowadzenia właściwych czynności. Ustalenie, że nośnik nie zawiera dokumentu

⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 września 2014 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. (Dz. U. poz. 1220) od dnia 1 stycznia 2015 r. minimalne wynagrodzenie za pracę ustalono w wysokości 1750 zł.

zawierającego dane osobowe stanowi przesłankę do wyłączenia szczególnego trybu postępowania ze znalezionym nośnikiem, czego skutkiem będzie w szczególności możliwości nabycia jego własności przez znalazcę.

W **art. 1 pkt 1 lit. d i e** przewidziano rozszerzenie katalogu podmiotów, którym znalazca ma obowiązek oddać znalezione rzecz, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy, oraz w przypadku znalezienia dokumentu wojskowego, a w szczególności legitymacji, książeczki lub zaświadczenia wojskowego albo karty powołania. Nie ma wątpliwości, że poza możliwością pozostawienia wymienionych rzeczy u właściwego starosty, należy wprowadzić możliwość ich oddania bezpośrednio w jednostce organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, w szczególności w świetle faktu, że obecna regulacja dopuszczająca ich oddanie jedynie właściwemu staroście, przewiduje ich dalsze przekazanie przez starostę do jednostki Żandarmerii Wojskowej (art. 20 ust. 1). Przy czym, jeśli chodzi o dokumenty wojskowe, przewiduje się, że znalazca oddaje je organowi wskazanemu w dokumencie, a jeżeli brak jest na nim informacji o sposobie postępowania w przypadku jego znalezienia – właściwemu staroście albo jednostce organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej. Odmienność postępowania z dokumentami wojskowymi wynika z faktu, że umieszczane są na nich zalecenia dotyczące sposobu postępowania w przypadku ich znalezienia. Ma to na celu jak najszybsze uzyskanie informacji przez organy wojskowe o fakcie zagubienia dokumentu, ponieważ sieć jednostek wojskowych i posterunków Policji, które są wskazane w ww. zaleceniach, jest znacznie większa niż placówek Żandarmerii Wojskowej oraz starostw powiatowych.

Wejście w życie proponowanej regulacji umożliwi skrócenie obiegu znalezionej rzeczy, ekwipunku lub dokumentu wojskowego pomiędzy organami publicznymi przyczyniając się do ułatwienia i przyspieszenia wykonywania przez nie ich zadań, a w szczególności przeprowadzenia ew. dalszych czynności oraz przyczyni się do zwiększenia poziomu zabezpieczenia znalezionych przedmiotów.

W **art. 1 pkt 1 lit. f** przewiduje się dodanie ust. 6 w art. 5. Celem tej zmiany jest zachowanie regulacji umożliwiającej znalazcy realizację jego obowiązków związanych z zawiadomieniem lub oddaniem rzeczy znalezionej przed starostą właściwym ze względu na jego miejsce zamieszkania. W celu umożliwienia prowadzenia postępowania poszukiwawczego przez właściwego starostę (starostę właściwego ze względu na miejsce znalezienia rzeczy) przewiduje się nałożenie na starostę właściwego ze względu na miejsca zamieszkania znalazcy obowiązku sporządzenia protokołu odebrania zawiadomienia lub

przyjęcia rzeczy znalezionej od znalazcy oraz przesłania protokołu wraz z rzeczą znaną właścicielowi starości. Zmiana stanowi konsekwencję zmiany definicji właściwego starosty, a zamierzonym skutkiem jej wejścia w życie jest w szczególności usprawnienie procesu poszukiwania osoby uprawnionej do odbioru rzeczy.

Zmiana przewidziana w **art. 1 pkt 2** polega na wyłączeniu z zakresu normowania art. 6 sposobu postępowania ze znanymi rzeczami niebezpiecznymi oraz ze znanymi dowodem osobistym i paszportem. Regulacje w tym zakresie zostały przewidziane odpowiednio w nowym art. 6a (rzeczy niebezpieczne) oraz w art. 5 ust. 3a (dokumenty zawierające dane osobowe).

Przewidziany w **art. 1 pkt 3** nowy art. 6a stanowi, że jeżeli oddanie rzeczy wiązałoby się z zagrożeniem życia lub zdrowia, znalazca powinien zawiadomić o miejscu, w którym rzecz się znajduje, jednostkę organizacyjną Policji, która niezwłocznie powinna zawiadomić o znalezieniu rzeczy właściwego starostę przesyłając mu odpis protokołu o przyjęciu zawiadomienia o znalezieniu rzeczy. Wprowadzenie osobnej regulacji sposobu postępowania ze znanymi rzeczami niebezpiecznymi, tj. takimi, których oddanie, a niekiedy nawet ich dotknięcie czy poruszenie mogłoby zagrażać zdrowiu lub życiu, ma na celu wprowadzenie jednolitej regulacji sposobu postępowania z takimi rzeczami niezależnie od miejsca znalezienia rzeczy ani innych obowiązków wynikających z faktu znalezienia rzeczy. Postulat w tym zakresie został przedstawiony w uwagach o stosowaniu ustawy o rzeczach znalezionych zawartych w raporcie IWS. Stosowne odwołanie do treści art. 6a zostało przewidziane do wprowadzenia w art. 7 ust. 3, a zatem w grupie przepisów regulujących sposób postępowania z rzeczą znaną w budynku publicznym, innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczności albo środka transportu publicznego. Również i w takim przypadku o znalezieniu rzeczy należy zawiadomić jednostkę organizacyjną Policji.

W **art. 1 pkt 4** przewidziano zmianę określonych w art. 7 ustawy reguł postępowania z rzeczami znalezionymi w budynku publicznym, innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczności albo środka transportu publicznego. W tym zakresie przewiduje obowiązek zawiadomienia osoby uprawnionej do odbioru rzeczy przez właściwego zarządcę, przy czym w przypadkach, w których nie jest to możliwe, w szczególności z uwagi na brak znajomości tożsamości osoby uprawnionej, zawiadomienie powinno być dokonane na stronie internetowej właściwego zarządcy, o ile ją prowadzi. Dopiero po bezskutecznym upływie 30-dniowego terminu do odebrania rzeczy przez osobę uprawnioną właściwy zarządca będzie obowiązany niezwłocznie przekazać rzecz właścicielowi starości. W tym miejscu projekt przewiduje

doprecyzowanie terminu przekazania przez zarządcę rzeczy znalezionej poprzez wskazanie, że ma to nastąpić niezwłocznie po upływie 30-dniowego terminu od dnia otrzymania rzeczy od znalazcy, w którym to terminie rzecz może być odebrana przez osobę uprawnioną u właściwego zarządcy i w którym właściwy zarządca jest obowiązany prowadzić *quasi* postępowania poszukiwawcze. Zgodnie bowiem z obowiązującym brzmieniem art. 7 ust. 1 ustawy właściwy zarządca po upływie 3 dni od dnia otrzymania rzeczy przekazuje ją właściwemu staroście, chyba że w tym terminie zgłosi się osoba uprawniona do odbioru rzeczy. Celem tego doprecyzowania jest uniknięcie sytuacji, w której rzecz pozostawałaby w posiadaniu właściwego zarządcy przez okres znacznie przekraczający wspomniany 30-dniowy termin, co prowadziłoby do opóźnienia rozpoczęcia postępowania z rzeczą znalezionej przez właściwego starostę. *De lege lata* brak takiego doprecyzowania nie pozwala na określenie końcowego terminu przekazania przez zarządcę rzeczy znalezionej właściwemu staroście, a w istocie określa jedynie granice czasowe prowadzenia przez właściwego zarządcę postępowania poszukiwawczego. Skoro bowiem rzecz ma być przekazana przez zarządcę po upływie 30 dni, to zgodnie z obecnie obowiązującymi oraz projektowanymi przepisami może to nastąpić również po znacznym upływie czasu (6 miesięcy, 1 rok itp.). Wydaje się, że przepis nakazujący przekazanie rzeczy właściwemu staroście przez zarządcę, jako przepis nakładający obowiązek określonego zachowania, powinien również określać termin na jego wykonanie. Pozwoli to na stanowczą ocenę zachowania zarządcy pod kątem ewentualnej bezprawności działania oraz powinno przyczynić się do usprawnienia poszukiwania osoby uprawnionej do odbioru rzeczy.

Ponadto projekt realizuje ww. postulat Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze wskazany w piśmie z dnia 8 września 2021 r., a dotyczący wydłużenia terminu przechowywania rzeczy przez właściwego zarządcę przed jej oddaniem do właściwego starosty. Jak już wskazano na wstępie, proponowane zastąpienie terminu 3-dniowego terminem 30-dniowym na przekazanie rzeczy właściwemu staroście w omawianej sytuacji stanowi rozwiązanie dla sytuacji, w której osoby korzystające z terminali lotniczych niejednokrotnie poszukują zagubionych rzeczy dopiero po powrocie statkiem powietrznym na dany terminal lub telefonicznie deklarują chęć ich odebrania po powrocie w miejscu, gdzie rzecz zagubiły. W związku z tym dotrzymanie dotychczasowego 3-dniowego terminu zobowiązującego zarządcę portu lotniczego dostarczenia rzeczy do miejsca wyznaczonego przez właściwego starostę jest nieefektywne i znacznie utrudnione. Analogiczne sytuacje mają miejsce w przypadku znalezienia rzeczy w innych budynkach publicznych lub pomieszczeniach otwartych dla publiczności albo środka transportu.

W art. 7 ust. 2 przewidziano usunięcie odniesienia do dowodu osobistego i paszportu, tego typu dokumenty powinny być bowiem oddawane na zasadach ogólnych właściwemu staroście w miejsce jednostki organizacyjnej Policji. Opisane w raporcie doświadczenia związane z funkcjonowaniem ustawy o rzeczach znalezionych wskazują na nieefektywność przepisów zobowiązujących znalazców dowodów osobistych i paszportów do ich oddawania do jednostki Policji.⁶ Jedynie w odniesieniu do znalezionych rzeczy, których posiadanie wymaga pozwolenia, w szczególności broni, amunicji albo materiałów wybuchowych, przewiduje się obowiązek ich niezwłocznego przekazania przez właściwego zarządcę do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji, która o znalezieniu rzeczy powinna niezwłocznie zawiadomić właściwego starostę przesyłając odpis protokołu o przyjęciu rzeczy. W przypadku znalezienia rzeczy niebezpiecznych (zagrożających życiu lub zdrowiu) na zasadach ogólnych obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o miejscu znalezienia jednostki Policji (odesłanie do art. 6a).

Zmiany przewidziane do wprowadzenia w art. 13 ustawy o rzeczach znalezionych (**art. 1 pkt 6**) dotyczą uproszczeń w zakresie sporządzania dokumentów związanych z przyjęciem zawiadomienia o znalezieniu rzeczy oraz z odebraniem rzeczy znalezionej od znalazcy. Przewiduje się przyznanie jednostkom Policji oraz Żandarmerii Wojskowej kompetencji do sporządzenia protokołu z przyjęcia zawiadomienia o znalezieniu rzeczy lub przyjęcia rzeczy, co usuwa istniejącą *de lege lata* lukę prawną w tym zakresie. Dotyczy to przypadków znalezienia rzeczy niebezpiecznych, broni, amunicji, ekwipunku albo dokumentu wojskowego, które znalazca ma wg projektowanych rozwiązań przekazać Policji albo Żandarmerii Wojskowej, względnie zawiadomić o miejscu ich położenia. Obowiązujące przepisy nie określają, kto powinien sporządzić protokół w przypadku znalezienia tego typu rzeczy, na co wskazują ustalenia raportu IWS⁷. W dalszej części przewiduje się uproszczenia w zakresie obsługi administracyjnej zgłoszenia znalazcy poprzez rezygnację z wydawania osobnego poświadczenia o przyjęciu zawiadomienia o znalezieniu rzeczy oraz przyjęcia rzeczy znalezionej. Za wystarczające uznać należy wydanie znalazcy sporządzenie protokołu o treści określonej w proj. art. 13 ust. 2 oraz wydanie znalazcy jego odpisu. Projektowana w art. 13 ust. 2 treść protokołu uwzględnia w szczególności dane, które według obowiązujących przepisów są zamieszczane z poświadczeniem. Rezygnacja z wydawania znalazcy poświadczenia ma na

⁶ Vide: str. 44 raportu.

⁷ „Należy ograniczyć dokumentację związaną ze znalezieniem rzeczy, redukując liczbę wystawianych przez starostów dokumentów. Postuluje się stąd połączyć poświadczenie przyjęcia zawiadomienia oraz protokół. Jak się jednak wydaje postulat taki byłby trafny, jeżeli tylko w protokole zamieszczane byłyby informacje, o których mowa w art. 13 ust. 2 ustawy.” (Raport IWS, str. 76).

celu realizację postulatów zawartych w raporcie IWS w zakresie uproszczenia procedury związanej ze znalezieniem rzeczy.

W **art. 1 pkt 7 lit. a** przewidziano zmianę art. 15 ust. 1, której celem jest sprawne prowadzenie przez właściwego starostę postępowania poszukiwawczego osoby uprawnionej do odbioru rzeczy. Zmiana polega na upoważnieniu starosty do poszukiwania informacji o adresie osoby, która rzecz utraciła (zgubiła), a jej tożsamość jest staroście znana. W celu przesłania wezwania do odebrania rzeczy znalezionej niezbędne jest ustalenie adresu (co najmniej adresu do doręczeń). W tym celu właściwy starosta będzie mógł się zwracać do wszelkich podmiotów dysponujących bazami danych zawierającymi informacji o osobach (rejstry, ewidencje, zarówno publiczne jak i prywatne). Wykorzystanie pozyskanych informacji wyłącznie do zawiadomienia osoby uprawnionej o znalezieniu rzeczy wraz z wezwaniem do jej odbioru uzasadnia przetwarzanie danych osobowych osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, jak również wydaje się rozwiązaniem celowym i proporcjonalnym. W **art. 1 pkt 7 lit. b** przewiduje się skrócenie terminu na publikację wezwania do odbioru rzeczy na tablicy ogłoszeń do 6 miesięcy oraz rezygnację z ogłaszania o znalezieniu rzeczy w prasie lokalnej i ogólnopolskiej. Zgłoszone w tym zakresie przez starostwa powiatowe i opisane w raporcie postulaty zasługują w pełni na uwzględnienie, w szczególności wskazuje się na nieefektywność i wysokie koszty ogłoszeń w prasie. Skrócenie terminu na publikację wezwania do odbioru rzeczy wynika z kolei z założenia o skróceniu postępowania poszukiwawczego do okresu, który z jednej strony pozwala na podjęcie wszystkich niezbędnych czynności obejmujących efektywne poszukiwanie osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, a z drugiej strony, wg dotychczasowych doświadczeń, wystarcza na jej odnalezienie, o ile osoba uprawniona poszukuje zgubionej rzeczy. W raporcie IWS wskazano, że „w niektórych krajach UE terminy na poszukiwanie osoby uprawnionej wynoszą kilka tygodni”.

W **art. 1 pkt 8** przewidziano m.in. zmianę art. 19 ust. 2. Jest to zmiana wynikowa, stanowiąca konsekwencję założonego wprowadzenia przepisów o postępowaniu ze znalezionymi rzeczami umożliwiającymi dostęp do pomieszczeń, pojazdów i innych zamkniętych przedmiotów i dokumentami zawierającymi dane osobowe. Z kolei zmiana art. 19 ust. 3 wiąże się z uwagami raportu dot. treści tego przepisu. W obecnym brzmieniu przepis stanowi, że właściwy starosta wydaje znalazcy, który odebrał rzecz, zaświadczenie stwierdzające upływ terminów przechowania rzeczy oraz zawierające informację o wydaniu rzeczy. W zaświadczeniu zamieszcza się informację o treści ust. 1. W raporcie słusznie wskazuje się, że przepis w tym kształcie nie reguluje przypadku, gdy przechowującym rzecz

znalezioną jest jej znalazca, tj. rzecz nie została oddana staroście a jedynie zawiadomiono go o znalezieniu rzeczy. Istotnym zdarzeniem, które powinno być ujawnione w zaświadczeniu jest upływ terminu, o którym mowa w art. 187 § 1 Kodeksu cywilnego, tj. terminu, po którym następuje nabycie własności rzeczy znalezionej przez znalazcę. To właśnie ta okoliczność, tj. nabycie własności rzeczy wobec upływu terminów z Kodeksu cywilnego, powinna być stwierdzona w zaświadczeniu. Dodatkowo, w sytuacji, w której rzecz znaleziona jest odbierana przez znalazcę od właściwego starosty w następstwie nabycia przez znalazcę własności rzeczy, istotne staje się zamieszczenie stosownej informacji w tym zakresie w zaświadczeniu. Zmiany w art. 21 ust. 1 (**art. 1 pkt 9**) mają na celu określenie sposobu postępowania ze znalezionymi środkami pieniężnymi. Zgodnie z postulatem zawartym w raporcie IWS jedynie w przypadku środków pieniężnych w walucie polskiej zaktualizuje się ich obowiązek ich wpłaty na rachunek bankowy sum depozytowych. W raporcie wskazano, m. in. że starosta zwykle nie prowadzi konta depozytowego w innej walucie niż waluta polska, co oznacza w szczególności, że właściwy starosta zmuszony jest zakładać konta sum depozytowych w różnych walutach. Koszty utrzymania konta w walucie obcej (w tym opłaty za obsługę i utrzymanie konta) oraz koszt samych wpłaty niejednokrotnie przewyższają wartość rzeczy, w szczególności w sytuacjach, w których siedziba lub oddział banku prowadzącego konta depozytowe w walutach obcych mogą być położone w innych miejscowościach. Należy przy tym zauważyć, że z reguły brak jest możliwości wpłaty na rachunek bankowy znalezionych monet. Z uwagi na różnicę pomiędzy datą znalezienia pieniędzy i datą przekazania ich do biura rzeczy znalezionych oraz w odniesieniu do daty ew. zwrotu znalezionych pieniędzy osobie uprawnionej pojawia się zagadnienie różnic kursowych oraz obliczenia wysokości znaleźnego (więcej w tym zakresie: raport IWS, str.105-107).

W związku z proj. wprowadzeniem do ustawy szczególnej regulacji dot. znalezionych dokumentów zawierających dane osobowe w rozdziale 4 ustawy należało zmienić tytuł tego rozdziału (**art. 1 pkt 10**).

W **art. 1 pkt 11** przewiduje się wprowadzenie do art. 22 zmian terminologicznych. W ustawie o rzeczach znalezionych oraz w Kodeksie cywilnym posłużono się bowiem w odniesieniu do niektórych rzeczy znalezionych w kontekście obowiązków znalazcy pojęciem „rzeczy o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej”, a z drugiej strony w kontekście nabycia własności przez Skarb Państwa pojęciem „zabytku lub materiału archiwalnego”. Należy zauważyć, że ukształtowana w rozdziale 4 ustawy o rzeczach znalezionych procedura dotyczy znalezionych rzeczy o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej i zmierza do

ustalenia, czy rzeczy te stanowią zabytek albo materiał archiwalny. Ustalenie to jest kluczowe dla dalszych losów rzeczy znalezionej, bowiem zgodnie z Kodeksem cywilnym tylko rzeczy niebędące zabytkiem lub materiałem archiwalnym mogą stać własnością znalazcy, jeżeli znalazca dopełnił swoich obowiązków i odebrał rzecz w wyznaczonym przez starostę terminie. Przesłanką zawiadomienia właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków powinno być zatem przypuszczenie właściwego starosty, że znaleziona rzecz jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym. Skutkiem tego zawiadomienia będzie przeprowadzenie oględzin rzeczy znalezionej i potwierdzenie, względnie zanegowanie przypuszczenia właściwego starosty w zakresie tego, czy rzecz znaleziona jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym.

W **art. 1 pkt 12** przewidziano regulację w zakresie określenia sposobu postępowania z rzeczami znalezionymi umożliwiającymi dostęp do pomieszczeń, pojazdów i innych zamykanych przedmiotów lub będących dokumentem zawierającym dane osobowe. Przewiduje się, że po bezskutecznym upływie terminu do ich odebrania przez osobę uprawnioną staną się one własnością powiatu, a właściwy starosta dokona ich zniszczenia. Z czynności zniszczenia należy sporządzić protokół. Proponowana w tym zakresie zmiana ma na celu zapewnienie ochrony osoby, która zgubiła rzecz. W odniesieniu do rzeczy znalezionych i umożliwiających dostęp do pomieszczeń, pojazdów i innych zamykanych przedmiotów, należy wskazać, że stanowią one przynależność do rzeczy głównej i jako takie są w zasadzie bezwartościowe dla znalazcy. W odniesieniu natomiast do dokumentów zawierających dane osobowe intencją projektodawcy było zapewnienie bezpieczeństwa tych danych, które mogą być zapisane na zagubionych nośnikach, zarówno papierowych, jak i elektronicznych. Nie ma wątpliwości, że wynikające z przepisów ustawy zadania właściwego starosty powinny obejmować w ramach czynności zabezpieczenia rzeczy znalezionej i przeprowadzenia postępowania poszukiwawczego w celu podjęcia próby odnalezienia osoby uprawnionej do odbioru rzeczy również czynności służące zapobieżeniu dostania się danych osobowych zawartych na znalezionych nośnikach danych w ręce osób niepowołanych. Zapewnienie bezpieczeństwa danych osobowych z jednej strony wyklucza nabycie własności znalezionego nośnika danych osobowych przez znalazcę, a z drugiej strony upoważnia właściwego starostę do dokonania sprawdzenia, czy nośnik nie zawiera danych osobowych, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych w tym zakresie technik. Pojęcie dokumentu w rozumieniu projektowanego przepisu należy rozumieć w ten sam sposób, w jakim jest ono użyte w art. 77³ Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Na określenie sposobu postępowania ze znalezionymi dokumentami

zawierającymi dane osobowe ponownie zwrócono uwagę w raporcie IWS (rozdział IV raportu, str. 116 i n.).

W **art. 2** projektu ustawy przewidziano niezbędne do wprowadzenia zmiany Kodeksu cywilnego. Mają one charakter wynikowy i stanowią konsekwencję projektowanych zmian ustawy o rzeczach znalezionych. W związku z projektowanym skróceniem terminów na prowadzenie postępowania poszukiwawczego przewiduje się skrócenie do 6 miesięcy terminu do odebrania rzeczy przez osobę uprawnioną, którą imiennie wezwano do odbioru rzeczy oraz do jednego roku terminu do odebrania rzeczy w przypadku, gdy dane osoby uprawnione są nieznane, a wezwania dokonano na tablicy ogłoszeń, o której mowa w art. 14 ustawy o rzeczach znalezionych, względnie w Biuletynie Informacji Publicznej. Zmiana w tym zakresie ma służyć postulowanemu uproszczeniu procedur związanych ze znalezieniem rzeczy. Po upływie wskazanych terminów rzecz znaleziona stanie się własnością znalazcy albo Skarbu Państwa, przy czym nie będzie to dotyczyło m. in. dokumentów zawierających dane osobowe, które będą przechodziły na własność powiatu w celu dokonania ich zniszczenia.

W projekcie przewidziano stosowanie przepisów ustawy do przypadków znalezienia rzeczy, które nastąpią po dniu jej wejścia w życie (**art. 3**).

Projektowana ustawa nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 239 poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65 poz. 597), dlatego nie podlega notyfikacji ani obowiązkowi przedstawienia instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii.

Przedmiot projektowanych regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248 i z 2024 r. poz. 1535) projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Sprawiedliwości.

Ponadto, stosownie do postanowień § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt ustawy zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji z chwilą skierowania projektu do uzgodnień i konsultacji publicznych.

Osiągnięcie celu ustawy nie jest możliwe za pomocą innych środków.

